

۱۹۲۹۸۴۷



اعاده ی دادرسی در حقوق ایران و فرانسه

مؤلف : حدیثه پورایراهم

سرشناسه	: پوراابراهیم، حدیثه، ۱۳۷۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: اعاده ی دادرسی در حقوق ایران و فرانسه / مولف حدیثه پوراابراهیم.
مشخصات نشر	: تهران : گروه آموزشی مدرس: انتشارات سنجش و دانش، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۳۹-۷۴-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: اعاده دادرسی -- ایران
موضوع	: Restitution -- Iran
موضوع	: اعاده دادرسی -- فرانسه
موضوع	: Restitution-- France
موضوع	: حقوق تطبیقی
موضوع	: Comparative law
رده بندی کنگره	: MH۱۸۵۱۰۸۷/۱۱ الف ۹پ/
رده بندی دیویی	: ۵۵۰۲۹/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۱۱۷۴۶۷



عنوان: اعاده ی دادرسی در حقوق ایران و فرانسه

مولف: حدیثه پوراابراهیم.

ناشر: گروه آموزشی مدرس، سنجش و دانش

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

صفحه آرای: مهتاب دوستی

طراح جلد: مهتاب دوستی

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰.۰۰۰ ریال

کلیه حقوق مادی و معنوی برای مولف محفوظ می باشد

www.rezomephd.ir

www.sanjesh.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۱۰	فصل اول:
۱۰	کلیات
۱۱	تعریف و آیین اعاده دادرسی مدنی در حقوق ایران و فرانسه
۱۱	تعریف لغوی اعاده دادرسی در ایران و فرانسه
۲۱	قوانین ایران
۲۱	اولین مدون قانون آیین دادرسی مدنی
۲۱	قانون آیین دادرسی مدنی سال ۱۳۱۸
۲۲	قانون آیین دادرسی مدنی سال ۱۳۷۹
۲۲	سابقه تقنینی اعاده دادرسی در حقوق فرانسه
۲۲	قانون قدیم فرانسه
۲۵	قانون جدید فرانسه
۲۹	اقسام اعاده دادرسی
۳۳	مقایسه اعاده دادرسی موضوع قانون اصلاح ماده ۱۸ با سایر انواع اعاده دادرسی
۳۶	فصل دوم:
۳۶	ضوابط آرای قابل اعاده دادرسی در ایران و فرانسه و شرایط حاکم بر آن
۳۸	ضوابط حاکم بر آرای قابل اعاده دادرسی در ایران و فرانسه
۳۸	قطعی بودن
۳۹	اتخاذ از دادگاه مدنی
۴۰	ترافعی بودن تصمیم دادگاه
۴۰	قاطع بودن تصمیم دادگاه

- ۴۱..... آرای قابل اعاده دادرسی
- ۴۱..... آرائی قابل اعاده دادرسی در قانون جدید آیین دادرسی مدنی ایران (۱۳۷۹)
- ۴۲..... آراء قابل اعاده دادرسی در قانون جدید آیین دادرسی مدنی فرانسه (۱۹۷۵)
- ۴۵..... شرایط و ویژگیهای اعاده دادرسی در حقوق ایران و فرانسه
- ۴۶..... عمومیت اعاده دادرسی
- ۴۷..... استثنائی بودن
- ۴۷..... قطعیت حکم دادگاه در حقوق ایران و فرانسه
- ۴۸..... عدم تطابق محکم به با خواسته
- ۴۹..... فزونی محکوم به برخاسته
- ۵۰..... وجود تضاد در مفاد یک حکم
- ۵۱..... اعاده دادرسی براساس جهات حادث
- ۵۱..... تضاد حکم دادگاه با حکم دیگری که سابقاً از همان دادگاه و راجع به همان موضوع
- ۵۲..... وحدت دو دعوا
- ۵۳..... وحدت اصحاب دعوا
- ۵۳..... وحدت دادگاه
- ۵۳..... صدور دو حکم متعارض
- ۵۴..... حیل و تقلب مؤثر در حکم
- ۵۷..... توجیه مبنای حقوقی
- ۵۷..... مقصود از حیل و تقلب
- ۵۸..... مرجع تشخیص حیل و تقلب
- ۵۹..... شرط تأثیر حیل و تقلب
- ۵۹..... مجعول بودن مستندات حکم
- ۶۱..... کشف دلائل مکتوم یا خارج از دسترس بعد از صدور حکم قطعی
- ۶۳..... شرایط شروع مهلت در حقوق فرانسه

۶۲	شناسایی جهت اعاده دادرسی در حقوق فرانسه
۶۵	ابلاغ رأی در حقوق فرانسه
۶۷	انقطاع مهلت در حقوق فرانسه
۶۹	فصل سوم:
۶۹	جهات ، مواعد و آثار اعاده دادرسی در ایران و فرانسه
۶۹	
۷۰	جهات خاص اعاده دادرسی و مرجع صالح آن
۷۰	مورد ادعای شواهد نبودن موضوع حکم
۷۰	صدور حکم به میزان بیشتر از خوانده
۷۱	تضاد در حکم
۷۱	رسیدگی و صدور حکم قبلی
۷۲	ب - وحدت دعوا
۷۲	ج - وحدت اصحاب دعوا
۷۲	د - وحدت دادگاه
۷۸	کتمان سند
۷۹	مرجع صالح
۸۱	مواعد اعاده دادرسی در ایران و فرانسه
۸۱	مهلت اعاده دادرسی در حقوق ایران
۸۱	تعیین مهلت
۸۳	شروع مهلت در حقوق ایران
۸۵	مهلت اعاده دادرسی در حقوق فرانسه
۸۵	تعیین مهلت در حقوق فرانسه
۸۷	شروع مهلت در حقوق فرانسه
۸۸	آثار اعاده دادرسی در حقوق ایران و فرانسه

- ۸۸..... آثار تعلیقی اعاده دادرسی
- ۸۸..... اثر تعلیقی بر اجرای حکم
- ۹۲..... اثر تعلیقی بر دادرسی اصلی
- ۹۴..... عدم حضور نداشته شخص ثالث
- ۹۵..... ثالثی که در مرحله بدوی یا تجدیدنظر حضور داشته
- ۹۸..... خلاصه ای از کتاب

www.ketab.ir

از جمله بحث های مهم در آیین دادرسی مدنی بحث اعاده دادرسی است. اعاده دادرسی از طرق فوق العاده شکایت از احکام است که برخلاف حاکمیت امر مختوم و قاعده فراغ دادرس، سبب می شود دادگاهی که حکم قطعی صادر کرده، مجدداً به بررسی موضوع بپردازد و صدور رأی نماید. این طریق شکایت برای مواردی است که به دلایلی، واقعیت موضوع دعوا بر دادگاه معلوم نشده و دادگاه در درک واقعیت موضوع دعوا دچار اشتباه شده (البته اشتباه صور مختلف دارد که ضرورت تحقیق در این باب در تحقیقات بعدی حائز اهمیت است) و براساس درک غیرواقعی از دعوا اقدام به صدور حکم کرده با آشکار شدن واقعیت، پس از صدور حکم، غیرواقعی و غیرعادلانه بودن تصمیم دادگاه نمایان شده است.

ماده ۴۲۶ ق.آ.د.م. اعاده دادرسی را علاوه بر موارد ذکر شده، به احکام قطعی کرده و ثانیاً جهات آن را منحصر در ۷ بند بیان کرده است.

برخلاف این که برخی از حقوقدانان از اختصاص اعاده دادرسی به احکام انتقاد کرده اند به نظر می رسد از این جهت، ایرادی بر بیان قانونگذار وارد نیست. زیرا قرارهای نهایی، جز در مورد قرار سقوط دعوا، از اعتبار امر مختوم برخوردار نیستند و مانع ادامه مجدد دعوا نمی شوند. در خصوص قرار سقوط دعوا نیز با توجه به این که این قرار به موجب بند «ج» ماده ۱۰۷ ق.آ.د.م. و در جایی که خواهان بکلی از دعوای خود صرف نظر می کند، قابل اعتراض می شود، مسأله اعاده دادرسی نمی تواند مصداق پیدا کند. (به نقل از حسن زاده، ۱۳۹۰: ۲)

برخی از حقوقدانان، جهات اعاده دادرسی را مقید به غیر عمدی بودن اشتباه قاضی دانسته و اعاده دادرسی در موارد عمد قاضی را امکان پذیر ندانسته اند چنین قیدی با علت پیشینی و نقش اعاده دادرسی سازگار است و از بندهای ۵ تا ۷ ماده ۴۲۶ ق.آ.د.م. فهمیده می شود و در چنین شرایطی می توان انتظار داشت که دادگاه صادرکننده حکم قطعی با کشف حقیقت پس

از صدور حکم و رفع اشتباه، با رسیدگی مجدد، حکم مقتضی جدید صادر کند. با وجود این، همان‌طور که برخی از حقوقدانان اعلام کرده‌اند به نظر می‌رسد با توجه به عدم تصریح قانونگذار به اشتباه و سهو قاضی، در موارد وجود جهات اعاده دادرسی، این طریق قابل توسل است؛ اعم از این که قاضی عمداً یا از روی سهو و اشتباه حکم صادر کرده باشد.

در حقوق فرانسه، جهات اعاده دادرسی در ماده ۵۹۵ ق.آ.د.م. جدید در چهار بند بیان شده‌اند. این جهات بسیار مضیق و محدود و مبتنی بر کشف واقعیت هستند که در حین رسیدگی بر دادگاه پوشیده بود و سبب اتخاذ تصمیم ناصحیح دادگاه شده‌اند. نویسندگان نیز در معرفی اعاده دادرسی، این مطالب را مورد توجه قرار داده و همین مبنا را در مورد اعاده دادرسی مورد تأکید قرار داده‌اند. لازم به تذکر است در قانون سابق آ.د.م. فرانسه (مصوب ۱۸۰۶) موارد اعاده دادرسی در ماده ۴۸۰ در ده بند بیان شده بودند.

هرچند در جریان رسیدگی به دعاوی رسیدگی‌شده، راین است که حکم صادره با واقعیت خارج از پرونده تطابق داشته باشد، اما شهادت کذب، سوگند، ارائه اسناد و مدارک مجعول، و عوامل متعدد مختلف دیگر موجب می‌شود که بدون انجام تحقیقات و رسیدگی کامل حکم صادر گردد و در این قبیل موارد مطمئناً بین مفاد آراء و واقعیت خارج تطابق و هماهنگی وجود نخواهد داشت؛ زیرا به هر حال، نهایتاً آراء صادره بایستی بر اساس واقعیت و احوال قضایا مطابقت داشته باشد و بر این اساس و به منظور تلفیق اعتبار احکام قطعی و اجرای عدالت که مستلزم تطابق واقعیات خارجی و مفاد آراء صادره می‌باشد تجدید محاکمه یا اعاده دادرسی، مقرر و تجویز گردیده است. مفهوم اعاده دادرسی مشتمل بر دو کلمه، اعاده به معنی «بازگرداندن، دوباره گرفتن» و دادرسی هم به معنی «به داد مظلوم رسیدن، محاکمه، رسیدگی به دادخواهی دادخواه» و در مجموع به معنای تجویز دوباره دادرسی می‌باشد و در اصطلاح اعاده دادرسی عبارت از «رسیدگی مجدد به دلایل حکم محکومیتی که اعتبار امر مختومه را پیدا می‌نماید ولی به واسطه اشتباهی که به آن نسبت می‌دهند تقاضای طرح دوباره آن می‌شود».

دکتر شمس در تعریف اعاده دادرسی چنین بیان می دارند که "اعاده دادرسی یکی از طرق فوق العاده شکایت از احکام و یک طریقه عدولی است. راهی است برای بازگشت نزد همان دادگاهی که حکومت کرده به منظور درخواست عدول از رای که آن دادگاه سابقاً داده و شاکی مدعی صدور آن از روی اشتباه (سهو و خطا) باشد". همچنین دکتر متین دفتری در اینباره بیان می دارد که "هرگاه حکمی قطعی از دادگاه صادر شود، اگر قانون اذن به رسیدگی مجدد ماهوی را بدهد آن را اعاده دادرسی می گویند". بنابراین اعاده دادرسی از طرق فوق العاده ی شکایت از آرا می باشد که ویژگی احکام بوده و رسیدگی دوباره به دعوا را نزد مرجع صادر کننده حکم مورد درخواست اعاده داد. امکان پذیر می نماید. اعاده دادرسی مخصوص احکام است و قرارها را شامل نمی شود. در باب اعاده دادرسی در حقوق فرانسه نیز باید گفت که در کشور فرانسه در اواخر قرون وسطی یک طریقه جدید استثنایی برای شکایت از احکام پارلمانها ظهور کرد که آن را پیشنهاد اشتباه می خوانند که فرمان پادشاهی ۱۶۶۷ آن طریقه را نسخ کرد و به جای آن اعاده دادرسی را برقرار نمود برای استیفاء از این طریق شکایت ابتدا تحصیل پروانه مخصوصی از دفتر پارلمان لازم بود و برای تحصیل این اجازه علاوه بر پرداخت رسوم تقدیم درخواستی ضرورت داشت که می بایستی با لحس مؤبانه بدون استعمال عباراتی که نسبت به رأی مورد شکایت موهن و زننده باشد تنظیم گردد. (موسس، ۱۳۸۱: ۵۶) در حقوق فرانسه جهات اعاده دادرسی در ماده ۵۹۵ قانون آیین دادرسی مدنی در بیان شده است. با توجه به مطالب فوق مجموعه پیش رو در صدد آن است که به بررسی اعاده دادرسی در حقوق ایران و فرانسه بپردازد.

سوال ها

- ۱- جهات اعاده دادرسی در حقوق داخلی ایران و فرانسه چیست؟
- ۲- در حقوق فرانسه اعاده دادرسی در مورد چه آرایایی پذیرفته می شود؟